

Nr 396

Av herrar Gustafsson i Borås och Tobé, om ändring i lagen om åtgärder mot vattenförorening från fartyg.

Riksdagen har under senare år icke sällan haft anledning att begrunda de faror för vår livsmiljö som skapats av den tekniska utvecklingen. Bland dessa utgör vattenföroreningen en synnerligen allvarlig faktor som synes hota vår standard på många känsliga punkter. Härmed förknippade problem förefaller så mycket mer oroande som tillräckligt energiska ansträngningar att hindra eller motverka skadegörelsen icke göres. Detta tycks bl. a. vara fallet beträffande oljeföroreningen till havs. Den skadegörelse som härigenom vållas fortgår tämligen obehindrat till stort men för vidsträckta enskilda och allmänna intressen. De försök att motverka detta som gjorts på internationell väg och genom lagstiftning har icke varit framgångsrika.

Under fjolårets riksdag bragtes denna fråga på tapeten genom motioner i båda kamrarna och föranledde hänvändelse till regeringen genom riksdagens skrivelse nr 159/1965. Anledningen härtill var främst det beklagliga förhållandet att den av vårt land biträdda sedan 1958 gällande konventionen till förhindrande av förorening av havsvattnet genom olja från fartyg visat sig icke erbjuda något nämnvärt skydd och att ansträngningar som gjorts i syfte att förbättra den genom ändringar i enlighet med beslut av 1962 års internationella oljeskyddskonferens icke lett till något resultat, enär för ändringarnas ikraftträdande tillräckligt många stater icke kunnat förmås att godkänna dem. Av myndigheterna gång på gång uttalade förutsägelser om de nya bestämmelsernas snara tillämpning har visat sig ogrundade, och från svenska regeringens sida på det internationella planet gjorda ansträngningar att påskynda anslutningen har icke mött något gensvar. Detta bedrövliga förhållande har på allra sista tiden fått ytterligare belysning genom en från sjöfartsmyndigheten till Kungl. Maj:t ingiven framställning angående utsträckning av förbudet mot oljeutsläpp i Östersjön och Nordsjön m. m., innebärande en senkommen bekräftelse på riktigheten av vad fjolårets motionärer anförde och ett instämmande i vad riksdagen genom sin förenämnda skrivelse förordade i fråga om åtgärder för vårt eget vidkommande utan att längre avvakta utvecklingen av den trögkörda internationella regleringen. Man kan sålunda hysa förhoppningar om att den länge eftersträlvade utsträckningen av förbudet mot oljeutsläpp från svenska fartyg i vårt eget land omgivande farvatten snart skall bli verklighet och att följaktligen bl. a. hela Östersjön så till vida skall bli fredad

från dylika utsläpp. Från olika håll tidigare och bl. a. i samband med utskottsbehandlingen förlidet år (se tredje lagutskottets utlåtande nr 16) framförda farhågor för intrång i den svenska handelsflottans konkurrensfrihet har alltså befunnits kunna lämnas därhän, vilket förefaller så mycket mera befogat som andra sjöfartsländer sett sig oförhindrade att ålägga sina egna fartyg motsvarande inskränkningar, oaktat dessa icke äger internationell giltighet. Så är fallet med en av världens främsta sjöfartsnationer, nämligen England, och i ett av våra nordiska grannländer har sjöfartsnäringen frivilligt åtagit sig att följa de nya konventionsreglerna i fråga om förbud mot oljeutsläpp inom ifrågavarande vattenområden.

Den förbättring i situationen med avseende å fredandet av våra kuster mot förorening genom olja från sjön, som den ovan omförmälda utvidgningen av förbudet mot oljeuttömning förväntas skola medföra, kommer emellertid icke att kunna påräknas i full utsträckning i fråga om torrlastfartygen. Dessa utgör nämligen en särskild fara därigenom att de åtnjuter en undantagsförmån, som medger dem rätt att uttömma olja även på förbjudna vatten, då de är på väg till hamn utan oljemottagningsanläggning. Visserligen skall uttömning i så fall ske så långt från land som omständigheterna medger, men det är självklart att en så obestämd regel, vars tillämpning är helt beroende på befälhavarens bedömande, icke innebär någon tillfredsställande modifikation, bortsett från att även långt från land uttömd olja efter kort tid kan sköljas upp på stränderna. Det måste därför vara angeläget att såvitt möjligt undanröja behovet att tillämpa undantagsbestämmelsen.

Det förefaller underligt att olja alls behöver spolas i havet från torrlastfartyg, då oljan ju för deras vidkommande är en driftförmåga, som det borde vara angeläget att tillvarataga. Vi har emellertid inhämtat att det i främsta rummet gäller fartyg som är så konstruerade att de för stabilitetens skull måste ta in vattenbarlast i brännoljetankarna, när oljan i dessa tankar förbrukats under resan. Det därvid oljeförorenade barlastvattnet måste senare tömmas ut, innan nytt oljebränsle kan intagas. Detta förfarande är emellertid icke ofrånkomligt, ty det kan undvikas genom användning av separatorer. Ifrågavarande fartyg borde fördens skull åläggas att vara utrustade med separatorer. Sådan skyldighet gäller sedan länge för engelska fartyg, och det synes oss fullt befogat att följa detta exempel för vårt lands vidkommande. Beträffande övriga torrlastfartyg föreligger icke något behov att spola ut olja annat än möjligen vid mera sällsynta tillfällen när brännoljetankarna behöver rengöras eller när fartygen skall gå i docka för reparation eller översyn. I dylikt fall bör emellertid sådan hamn uppsökas där oljemottagningsanläggning finnes inrättad i enlighet med lagens föreskrift och Kungl. Maj:ts förordnande eller sådan eljest finnes, vilket är eller i vart fall bör vara fallet vid varven. Det synes sålunda icke föreligga något acceptabelt skäl att tillåta oljeutsläpp från torrlastfartygen.

Vi vill fördenskull föreslå upphävande av stadgandet i 2 § b) i 1956 års lag om åtgärder mot vattenförorening från fartyg beträffande undantag från förbudet att uttömma olja för fartyg sam ej är tankfartyg, då fartyget är på väg till hamn utan oljemottagningsanläggning.

Under åberopande av vad i motionen anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte föreslå Kungl. Maj:t att föranstalta om sådan ändring i lagen av den 6 april 1956 om åtgärder mot vattenförorening från fartyg att dels stadgandet i 2 § b) utgår, dels ock att annat fartyg än tankfartyg som använder sina brännoljetankar jämväl såsom vattenbarlast-tankar åläggas att vara utrustat med separator eller annan oljeavskiljare.

Stockholm den 26 januari 1966

Axel Gustafsson

i Borås

Erik Tobé